

Државен завод
за статистика

Референтни метаподатоци според ESMS 2.0 структура

БДП според производниот метод, по тековни цени, на ГОДИШНО НИВО

МС_БДП.ПТ_А_МК_2023_1

Референтни метаподатоци според ESMS 2.0 структура

1	Контакт
1.1	Организација/ институција за контакт
Државен завод за статистика	
1.2	Организациска единица за контакт
Одделение за пресметка на БДП по производниот метод и секторски национални сметки	
1.3	Лице за контакт
Наташа Наумовска	
1.4	Звање на лицето за контакт
Раководител на одделение	
1.5	Поштенска адреса
ул. „Даме Груев“ бр. 4, 1000 Скопје, Република Македонија	
1.6	Електронска адреса
natasa.naumovska@stat.gov.mk	
1.7	Телефонски број
00389 2 3295 682	
1.8	Факс
00389 2 3111 336	
2	Ажурирање метаподатоци
2.1	Последна потврда на метаподатоците
27/06/2025	
2.2	Последна објава на метаподатоците

27/06/2025

2.3 Последно ажурирање на метаподатоците

27/06/2025

3 Статистичка презентација**3.1 Опис на податоците**

Податоци за бруто-додадена вредност, бруто-вредност на производството, меѓуфазна потрошувачка, средства на вработените, бруто-деловен вишок, по тековни цени, даноци и субвенции на производството, број на вработени.

3.2 Систем на класификации

Национална класификација на дејности - НКД Рев.2.

Класификација на институционални сектори КИС.

3.3 Опфат на сектор/и

Сектори според НКД Рев.2 (А*21): А-Земјоделство, шумарство и рибарство, Б-Рударство и вадење на камен, В-Преработувачка индустрија, Г-Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација, Д-Снабдување со вода; отстранување на отпадни води, управување со отпад и дејности за санација на околината, Ѓ-Градежништво, Е-Трговија на големо и трговија на мало; поправка на моторни возила и мотоцикли, Ж-Транспорт и складирање, З-Објекти за сместување и сервисни дејности со храна, С-Информации и комуникации, И-Финансиски дејности и дејности на осигурување, Ј-Дејности во врска со недвижен имот, К-Стручни, научни и технички дејности, Л-Административни и помошни услужни дејности, Љ-Јавна управа и одбрана, задолжително социјално осигурување, М-Образование, Н-Дејности на здравствена и социјална заштита, Њ-Уметност, забава и рекреација, О-Други услужни дејности, П-Дејности на домаќинствата како работодавачи; дејности на домаќинствата кои произведуваат разновидна стока и вршат различни услуги за сопствени потреби.

Институционални сектори според КИС: S.11 - сектор на нефинансиски претпријатија, S.12 - сектор на финансиски претпријатија, S.13 - сектор на држава, S.14 - сектор на домаќинства и S.15 - сектор на непрофитни институции кои им служат на домаќинствата.

3.4 Статистички концепти и дефиниции

Според производниот метод, бруто-домашниот производ (БДП), вреднуван по пазарни цени, е финален производ на производната активност на резидентните единици и е збир на бруто-додадената вредност од одделните институционални сектори плус данокот на додадената вредност и царините минус субвенциите на производи. Бруто-додадената вредност, вреднувана по основни цени, е разлика од бруто-вредноста на производството и меѓуфазната потрошувачка. Бруто-вредност на производството претставува вредност на произведените стоки и извршените услуги во текот на една година, независно дали се тие продадени во целост или дел од нив е ставен на залихи. Меѓуфазната потрошувачка, вреднувана по набавни цени, претставува вредност на производите и пазарните услуги што ги употребува производителот како инпути во процесот на производство, исклучувајќи ја

потрошувачката на фиксен капитал, т.е. амортизацијата, со цел да се произведат други производи и услуги. Средствата на вработените се дефинирани како вкупен износ на надоместоците во пари или во натура, исплатени од страна на претпријатието на вработените како надоместок за извршената работа во текот на пресметковниот период. Тие вклучуваат нето-плата, персонален данок од плата, придонеси од плата, надоместоци за храна, превоз, теренски додаток, регрес за годишен одмор и слични надоместоци на вработените. Деловниот вишок е резидуална големина на додадената вредност и се добива кога додадената вредност ќе се намали за амортизацијата, средствата на вработените и даноците на производство. Деловниот вишок може да се пресмета во бруто-износ, доколку ја содржи амортизацијата, и како нето-износ, доколку е исклучена амортизацијата. Деловниот вишок (доходот на самостојните вршители на дејност и индивидуалните земјоделски производители) претставува разлика помеѓу додадената вредност и нето-индиректните даноци и средствата на вработените во секторот Домаќинства. Бидејќи кај самостојните вршители на дејност и индивидуалните земјоделски производители постојат потешкотии во разграничувањето на платите на сопственикот и членовите на неговото семејство од остварениот вишок, оваа категорија, за разлика од деловниот вишок на претпријатијата, ги содржи и платите на сопствениците. Вкупната вработеност е изразена според Европскиот систем на сметки и ги опфаќа сите лица, и вработени и самовработени, ангажирани во одделни производни активности кои припаѓаат на производната граница на системот. Во категоријата вработени влегуваат сите лица кои врз основа на договор работат за друга резидентна институционална единица и добиваат надомест регистриран во националните сметки како средства на вработените. Врз основа на оваа дефиниција, вкупниот број на вработени во националните сметки ги вклучува вработените според годишните пресметки на сите регистрирани правни лица, и одреден број на лица кои не се регистрирани, а нивниот број е проценет врз основа на Анкетата за работната сила. Самовработените се дефинирани како лица кои се самостојни сопственици или партнери во некорпоративни претпријатија. Врз основа на оваа дефиниција, во категоријата самовработени се вклучени: самостојни вршители на дејност, добиен врз основа на годишните сметки за лицата кои самостојно вршат дејност, лица кои плаќаат годишен паушален данок за остварен приход според решенија добиени од Управата за јавни приходи, неплатени семејни работници, и број на лица кои немаат официјално регистрирана дејност, а се проценети врз основа на Анкетата за работната сила.

3.5 Статистичка единица

Деловни субјекти

3.6 Статистичка популација

3.7 Референтна област

Република Северна Македонија

3.8 Временска покриеност

Од 1998 до 2008 година, во согласност со ЕСС 95 и Националната класификација на дејности НКД Рев.1. Од 2000 година и понатаму, во согласност со ЕСС 2010 и Националната класификација на дејности НКД Рев.2.

3.9 Базен период

4 Единица на мерење

Милиони денари, тековни цени; број.

5 Референтен период

Година.

6 Институционален мандат

6.1 Законски акти и други договори

-НАЦИОНАЛНА ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА:

-Закон за државната статистика („Службен весник на Република Македонија“ бр. 54/1997, 21/2007, 51/2011, 104/2013, 42/2014, 192/2015, 27/16, 83/18, 220/18 и „Службен весник на република Северна Македонија бр.31/20“) и

-Програма за статистички истражувања 2023-2027 („Службен весник на Република Македонија“ бр.29/23).

ЕВРОПСКА РЕГУЛАТИВА :

-Регулатива на Советот на Европа бр.2223/96 во врска со Европскиот систем на сметки и регионални сметки и Регулатива бр. 1392/2007 на Европскиот парламент и на Советот (нова Европска програма за трансмисија).

-Европски систем на сметки ЕСС 2010 Регулатива (ЕЗ) бр. 549/2013 на Советот на Европа од 21 мај 2013 година на Европскиот систем на национални и регионални сметки во текстот на Европската Унија со важност за ЕЕО;

-Систем на национални сметки СНС2008 (Меѓуминистерската работна група на Секретаријатот за национални сметки (ISWGNA) кој се состои од пет организации: Заводот за статистика на ЕЗ (Евростат), Меѓународниот монетарен фонд (ММФ), Организацијата за економска соработка и развој (OECD), Статистичкиот оддел на Обединетите нации и регионалните комисии на Обединетите нации, Секретаријатот и Светската банка).

6.2 Споделување на податоци

Временска серија за годишни податоци: од 2000 година преку eDAMIS до Евростат.

7 Доверливост

7.1 Доверливост - политика

1. Заштитата на индивидуалните податоци е регулирана со Законот за државна статистика (<https://www.stat.gov.mk/ZakonZaStatistika.aspx>) .

2. Основните принципи и активности, што се преземаат за да се обезбеди доверливоста на податоците се опишани во Политиката за статистичка доверливост (<https://www.stat.gov.mk/pdf/PolitikaZaDoverlivost.pdf>).

7.2 Доверливост - третирање на податоците

Во согласност со член 38 од Законот за државна статистика (<https://www.stat.gov.mk/ZakonZaStatistika.aspx>) и Политиката за доверливост (<https://www.stat.gov.mk/pdf/PolitikaZaDoverlivost.pdf>), индивидуалните податоци не се објавуваат. Но, доколку се обезбедува пристап до микроподатоци од соодветното истражување, тогаш треба да се наведат методите кои се користат за спречување на разоткривање на податоците.

8 Политика за објавување

8.1 Календар на објавување

Датумот на објавување на податоците се утврдува во Календарот за објавување на Соопштенија, кој се ажурира квартално.

8.2 Пристап до Календарот на објавување

<https://www.stat.gov.mk/Kalendar.aspx>

8.3 Кориснички пристап

Сите корисници имаат истовремено (или еднаков) пристап до статистичките податоци: ова значи дека датумите за објавување на статистичките податоци се претходно јавно објавени и никој корисник нема пристап до официјалните статистички податоци пред нивното објавување. Статистичките податоци прво се објавуваат во едицијата „Соопштенија “ на ВЕБ страницата на Државниот завод за статистика во 12.00 часот.

9 Фреквенција на дисеминација

Годишна.

10 Достапност и јасност

10.1 Соопштенија

Во согласност со Стратегијата за дисеминација (<https://www.stat.gov.mk/Dokumenti/strategii/StrategijaDiseminacija2014-2016mak.pdf>), Соопштенијата се објавуваат годишно и истите се достапни на ВЕБ страницата на ДЗС во поглавјето: „Соопштенија“

10.2 Публикации

Статистички годишник (линк: https://www.stat.gov.mk/PrikaziPublikacija_1.aspx?rbr=862);

Северна Македонија во бројки (линк: https://www.stat.gov.mk/PrikaziPublikacija_1.aspx?rbr=854)	
10.3	Онлајн база на податоци
МАКСтат база на податоци достапна на веб-страницата на ДЗС (линк: http://makstat.stat.gov.mk/PXWeb/pxweb/mk/MakStat/MakStat_BDP_BDPIInvesGodisni_BDPsporedESS2010/225_NacSmA_Mk_06aM2_01ml.px/?rxid=46ee0f64-2992-4b45-a2d9-cb4e5f7ec5ef)	
10.4	Пристап до микроподатоци
Користењето на микроподатоци за надворешни корисници е можно само за истражувачки цели и се врши во согласност со Законот за државна статистика (член 41, член 42 и член 43). Пристапот до анонимизирани микроподатоци е дефиниран со интерна процедура на Државниот завод за статистика „Пристап до анонимизирани микроподатоци за научно-истражувачки цели“. (https://www.stat.gov.mk/ZaNas.aspx?id=22).	
10.5	Друго
По барање на корисниците, податоците се подготвуваат и во форма согласно нивните потреби.	
10.6	Документација за методологијата
Статистички преглед: „Бруто-домашен производ, 2016". http://www.stat.gov.mk/PrikaziPoslednaPublikacija.aspx?id=44	
10.7	Документација за квалитетот
Извештај за квалитет за 2015, од ДЗС, http://172.16.1.48/Meta_godini.aspx Број на прегледи на метаподатоци = 51. Извештај за квалитет за 2018, од ДЗС, во Евростат https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/EN/sts_ind_pric_esms_mk.htm	
11	Управување со квалитет
11.1	Обезбедување на квалитетот
Квалитетот на процесите и продуктите, во Државниот завод за статистика се обезбедува со почитување на Европскиот Кодекс за работа на европската статистика (https://www.stat.gov.mk/ZaNas.aspx?id=2) и Рамката за оценка на квалитетот во рамките на Европскиот статистички систем (ESS Quality Assurance Framework-- https://ec.europa.eu/eurostat/documents/64157/4392716/ESS-QAF-V2.0-final.pdf). Критериумите за квалитет се утврдени и во Законот за државна статистика во член 46 и член 4в (https://www.stat.gov.mk/ZakonZaStatistika.aspx).	
11.2	Оценка на квалитетот
Државниот завод за статистика ги реализира статистичките активности во согласност со Статистичкиот бизнис процес модел, кој се базира на меѓународниот модел - Генерички статистички бизнос процес модел (Generic Statistical Business Process Model-GSBPM) .	

Примената на овој модел, како и примената на меѓународните стандарди во статистичката продукција обезбедуваат високо ниво на точност и споредливост на податоците.

12	Релевантност
12.1	Потреби на корисниците
Корисниците (поединци, институции, деловни субјекти и др.) ги користат годишните податоци од националните сметки за анализи на структурните промени во економијата и тие се: Владата на Република Македонија со цел креирање на економската политика и развој, Народната банка на РМ која врши проекции за движењето на БДП и предвидениот раст на економијата, одредени организации и лица за нивна поединечна употреба итн.	
12.2	Задоволство на корисниците
Почнувајќи од 2009 година, Државниот завод за статистика на секои три години спроведува Анкета за задоволство на корисниците.	
12.3	Комплетност
Во однос на индикаторите кои се предвидени според регулативите на Европската комисија, ДЗС обезбедува околу 75% од нив.	
13	Точност и веродостојност
13.1	Севкупна точност
Методологијата на истражувањето и начинот на прибирање на податоците обезбедуваат солиден опфат и точност на податоците.	
13.2	Примерочни грешки
Не е применливо.	
13.3	Непримерочни грешки
Не е применливо.	
14	Навременост и точност
14.1	Навременост
Т+270 денови за претходни податоци. Т+660 денови за дефинитивни податоци.	
14.2	Точност
Податоците се објавуваат на денот, што е утврден (најавен) во Календарот за навременост.	
15	Кохерентност и споредливост
15.1	Географска споредливост

Податоците се произведуваат на национално ниво. Споредливоста е обезбедена на меѓународно ниво.

15.2 Временска споредливост

Од 1998 до 2008 година, во согласност со ЕСС 95 и Националната класификација на дејности НКД Рев.1. Од 2000 година во согласност со ЕСС 2010 и Националната класификација на дејности НКД Рев.2. Број на референтни периоди во временската серија од последниот прекин - 16.

15.3 Меѓудоменска кохерентност

Податоците се делумно кохерентни. Се користат податоци од различни статистички истражувања на ДЗС, кои користат различна методологија, податоци од различни извори (Министерство за финансии, Управа за јавни приходи, НБРМ) и од други домени на економските статистики. Сите тие се дополнуваат едни со други, се користат за проверка, со цел да се добие точен податок во пресметките.

15.4 Внатрешна кохерентност

Внатрешна кохерентност на податоците е обезбедена. Годишните податоци за бруто-домашен производ според производниот метод, по тековни цени, поради опфатот на институционалните единици и користените методи во пресметките, во принцип, се стабилни.

16 Трошок и оптовареност

17 Ревизија на податоците

17.1 Политика за ревизија на податоците

Ревизијата на податоците се прави во согласност со Политиката за ревизија на ДЗС: (<https://www.stat.gov.mk/ZaNas.aspx?id=25>).

17.2 Практика за ревизија на податоците

Ревизија на податоците се прави со промена на СНС2008, ЕСС 2010. Секогаш кога во пресметките се вклучуваат нови податоци, постојано се прави рутинска ревизија. Главните ревизии се резултат на поголеми методолошки промени и се предвидуваат во Програмата за статистички истражувања. Причина за ревизија на овие податоци може, исто така, да бидат и промените на европско ниво како што се промената на Европскиот систем на сметки ЕСС95 со ЕСС 2010; Системот на национални сметки СНС93 со СНС2008, итн.

18 Статистичка обработка

18.1 Извори на податоци

Не се спроведува посебно статистичко истражување. Главно, за пресметките на годишните податоци за бруто-домашен производ според производен метод, по тековни цени, се користат исти административни податоци, податоци од годишните сметки на сите деловни субјекти добиени од Централниот регистар, и дополнителни податоци од НБРМ,

Министерството за финансии и Управата за јавни приходи. За дополнителни анализи и процени се користат податоци од статистички истражувања спроведени во ДЗС.

18.2 Фреквенција на прибирање податоци

Годишна.

18.3 Прибирање на податоците

Прибирањето на податоци се врши на годишно ниво, по електронски пат: - Централен регистар и Министерство за финансии во CD формат; - УЈП on-line со директно полнење на базата на податоци; - НБРМ во Excel формат и - Од статистичките истражувања на Државниот завод за статистика во Excel формат.

18.4 Проверка на податоците

Проверка на податоците се врши во текот на целиот процес на обработка и пресметка во согласност со критериумите за пресметка на соодветните индикатори.

18.5 Компилирање податоци

Обработката на изворните податоци од сите деловни субјекти, обезбедени од административните извори, се врши во складиштето на податоци. Изворните податоци се проверуваат поради евентуални грешки, се определуваат сектори и потсектори на сите институционални единици и сите вклучени варијабли во процесот на обработката се кодираат соодветно според методологијата ЕСС 2010. Потоа се составуваат секторските сметки на ниво на институционални сектори и потсектори, како и на ниво на национална економија. Сметките се составуваат на ниво на оддел според Националната класификација на дејности - НКД Рев.2. Откако ќе се состават сметките, се врши балансирање на варијаблите помеѓу институционалните сектори и потсектори и усогласување на основните категории (брuto-вредност на производството и меѓуфазна потрошувачка) со податоците од Табелите за понуда и употреба, подготвени според трошочниот метод на пресметка на БДП.

18.6 Прилагодување

За поврзувањето на националното сметководство и системот на економски сметки се прават концептуални прилагодувања. Во делот на неопфатената економија се прават процени по одделни типови за постигнување на сеопфатност на бруто-домашниот производ.

19 Коментар

A.1 Анекси